ותבן שבעה ומשהו דכל [א]פחות משלשה כלבוד דמי בשלמא לאביי היינו דקתני מעשרה אלא לרב הונא בריה דרב יהושע מאי מעשרה מתורת עשרה: שניהן אסורין: שמע מינה דיורין הבאין בשבת [ב]אסורין דלמא דאימעט מאתמול: כיצד הוא עושה נועל את ביתו ומבטל רשותו: תרתי הכי קאמר או נועל את ביתו או מבטל את רשותו ואיבעית אימא לעולם תרתי כיון דדש ביה אתי לטלטולי: הוא אסור וחבירו מותר: פשיטא לא צריכא דהדר אידך ובטיל ליה לחבריה והא קמ"ל [ג]דאין מבטלין וחוזרין ומבטלין: וכן אתה אומר בגוב של תבן שבין שני תחומי שבת: פשיטא לא צריכא לרע"ק [ד]דאמר תחומין דאורייתא מהו דתימא ליגזור דלמא אתי לאיחלופי קמ"ל:

מתני' [ה]כיצד משתתפין במבוי [א]מניח את החבית ואומר הרי זו לכל בני מבוי ומזכה להן [ב]על ידי בנו ובתו הגדולים וע"י עבדו ושפחתו העברים וע"י אשתו אבל אינו מזכה לא ע"י בנו ובתו הקטנים ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן כידו:

גמ' אמר רב יהודה [ג]חבית של שיתופי מבואות צריך להגביה מן הקרקע טפח אמר רבא הני תרתי מילי סבי דפומבדיתא אמרינהו חדא הא אידך [ו]המקדש אם טעם מלא לוגמיו יצא ואם לאו לא יצא אמר רב חביבא הא נמי סבי דפומבדיתא אמרינהו [ז]דאמר רב יהודה אמר שמואל [ה]עושין מדורה לחיה[ח] בשבת סבור מינה לחיה אין לחולה לא בימות הגשמים אין בימות החמה לא איתמר אמר רב חייא בר אבין אמר שמואל [ו]הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה בשבת ואפילו בתקופת תמוז אמר אמימר הא נמי סבי דפומבדיתא אמרינהו [ט]דאיתמר איזו היא אשירה סתם אמר רב כל שמשרתי עו"ג שומרין אותה

ואין

תבן שבעה ומשהו. ולקמן פריך הא נתמעט מעשרה קתני: **שניהן אסורין.** לעיל [י] קאי דקתני נתמעט התבן מעשרה אסרי אהדדי: **שמע מינה דיורין הבאין בשבת.** כי הכא דאמש לא היו דיורין אלו שולטין מן התבן והלאה ועכשיו הן שולטין בכל הבית: **אסורין.** ולא אמר שבת הואיל והותרה הותרה ופלוגתא היא בפ"ק (דף יז.) (א) גבי שיירא שחנתה בבקעה [נ]: **או נועל את ביתו.** דגלי דעתיה דאסתלק מהכא והיינו ביטוליה: **ואיבעית אימא לעולם תרתי.** ולענין היתר חבירו בחדא סגי ומיהו לדידיה בעי למיעבד הרחקה דלא ליתי לטלטולי והוא הדין דסבירא ליה להאי תנא בכל מבטלי רשות דבעי לנעול: **לא צריכא אלא דהדר.** האי מקבל רשותו ובטיל ליה רשותיה להאי מבטל לאחר שעשה צרכיו: **פשיטא.** מאי אולמיה דתחומין מחצירות הא והא דרבנן היא: דרע"ק במסכת סוטה בפרק כשם (ס:): **מהו דתימא ניגזור דלמא אתי לאיחלופי.** וליקח מתחום שאינו שלהן וקא עברי אדאורייתא: **מתני' מניח את החבית.** משלו אם ירצה: **ומזכה להן על ידי בנו ובתו.** ואומר [ל] להן קבלו חבית זו וזכו בה לשם כל בני מבוי: **שידן כידו.** ולא זכייה היא: **גמ' צריך להגביה מן הקרקע.** כשהוא מזכה אותה להן דכל כמה דמנחא ברשותיה לא הויא זכייה והכי תני לה בתוספתא (רפ"ו) אם משלהן אין צריך לזכות ואם משלו השליח מגביה מן הקרקע ואומר זכיתי לכם [ס]: **סבי דפומבדיתא.** רב יהודה וישיבתו בשילהי פ"ק דסנהדרין [ע]: **מדורה.** היסק גדול: **איזו היא אשירה סתם.** אף על גב דלא חזינן ליה דפלחוה מחזקינן לה בהכי:

ואין

דכל פחות מג' כלבוד דמי. ולאביי אע"ג דבעלמא מהני לבוד בכי האי גוונא כדאשכחן לעיל (דף טו:) גבי חבלים הכא לא חשיב ליה דהא מחילות שאין מגיעות נמי לא מחשבי להו הכא:

שמע מינה דיורין הבאין בשבת אסורין. יש דיורין הבאין בשבת שאוסרין כגון ישראל וגר ששרויין [כ]בדירה אחת ומת גר מבעוד יום כדאמר בפרק הדר (לעיל דף ע.) והכא בדיורין הבאין בשבת על ידי נפילת מחיצה שבין שתי חצירות איירי [ל][דפליגי ביה רב ושמואל] ומיבעיא ליה לרב הושעיא בפרק כל גגות (לקמן דף צג.):

ואיבעית אימא לעולם תרתי. פי' בקונטרס ולענין היתר חבירו בחדא סגי מיהו לדידיה בעי למיעבד הרחקה דלא ליתי לטלטולי והוא הדין דסבירא ליה להאי תנא בכל מבטלין רשות דצריך לנעול וקשה תימה באנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב היאך יכנס ויצא אם לא דרך חצר אם צריך לנעילת דלת ושמא י"ל דבעי נעילת דלת ובשעה שיצטרך להיכנס ולצאת יפתח וינעול אחר כך וקשה נראה דדווקא הכא צריך נעילת דלת שעד עתה הורגלו לטלטל בלא שום עירוב שהיה תבן מפסיק ואיכא למיחש כדאמר כיון דדש ביה אתי לטלטולי אבל באנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ולא הורגל לטלטל באותה חצר אלא על ידי עירוב או ביטול רשות הלכך לא בעי נעילת דלת ונראה דהכא נמי לא בעו לנעילת דלת אלא שבת ראשונה שאחר המיעוט כיון שבשבת שעברה היו מטלטלין שם בלא עירוב ובלא ביטול רשות אבל לשבת אחרת לא יצטרכו עוד לנעול דאין סברא שעד לעולם יהא צריך נעילה ולא גרע אותו לשאר ביטול בשביל שהיתה שם מחיצה מפסקת פעם אחת ולעיל בפרק הדר (דף סח.) דאמר להו רבא פנו לי מאני מבי גברי לבי נשי [מ][ופי' שם הקונטרס דפינה כליו שלא יבוא להוציא משם לחצר] משמע קצת דחיישינן שמא יטלטל ומיהו אדרבה משמע דלא הוו בעו נעילת דלת וגם רבא שלוה לפנות כליו משמע דווקא לפי שביטל הוצרך לפנות שלא יוציא בשוגג ויאסור אבל אם לא היה מבטל לא היה צריך לא הוא ולא שאר בני החצר לפנות כלים ולא לנעול ומיהו איכא למימר כמו שפי' בקונטרס דליכא למיחש דלמא אתי לטלטולי אלא כשרואה אחרים מטלטלין ויותר נראה הטעם דלמא יוציא ויחזיק ונראה דאם הלכה כר' יהודה [נ]דאמר בשוגג אינו אוסר אין נראה שיהא טעם שלא יוציא במזיד ויאסור דאין לחוש שיוציא במזיד באיסור:

והא קמ"ל דאין מבטלין וחוזרין ומבטלין. ומהך ברייתא לא תיקשי לרב דאמר פ' הדר (לעיל דף סט:) חוזרין ומבטלין דהוא מוקי מילתיה כתנאי כדקאמר רב ששת התם:

ומזכה להם על ידי בנו ובתו הגדולים כו'. אומר ר"ת דלר' יוחנן דאמר בפ"ק דב"מ (ד' יב:) גבי מציאה לא גדול גדול ממש והוא הדין הכא וצריך ליזהר שלא לזכות העירוב ע"י בנו הגדול הסמוך לשלחנו דידו כיד אביו הוא ואע"ג דשמואל פליג עליה התם ואומר גדול גדול ממש קיימא לן כרבי יוחנן לגבי שמואל ואין לתמוה לרבי יוחנן היאך יש יד לקטן לזכות דהא מה נפשך אמה העבריה [נמי] קטנה היא דאי אתיא שערות מאי בעיא גביה וקתני דמזכה על ידה ואע"ג דבעלמא אין קטן זוכה לאחרים [ס]שאני שיתופי מבואות דרבנן והכי איתא בהדיא בפרק התקבל (גיטין דף סד:) ואם תאמר אמה העבריה היכי זוכה והלא היא סמוכה על שלחן רבה ואר"ת דבשכירה קא אכלה ולר"י נראה דלא מהני טעמא דסמוך על שלחן אלא בבנו שרגיל לפרנסו ואם לא יהיה מציאתו לאביו יש לחוש שלא יתן לו מזונות אבל שאר בני אדם הסמוכים על שלחנו של בעל הבית אין מציאתן שלו ומיהו בתו אפילו נערה ואינה סמוכה על שלחנו מציאתה לאביה משום איבה ודילמא מסר לה למנוול ומוכה שחין כדאמר בפ' נערה בכתובות (דף מז.) דטעמא דאיבה שייך אפילו באינה סמוכה ואפילו בנערה: **ועל** ידי אשתו. בסוף נדרים (דף פח:) מוקי לה שיש לה בית באותו מבוי דמגו דזכייה לנפשה זכייה נמי לאחריני אבל אין לה בית לא דיד אשה כיד בעלה ואם תאמר אי במקבלת פרס הא אינה צריכה לזכות לעצמה כדאמר פרק הדר (לעיל עג.) דרבי יהודה בן בתירא מתיר בנשים ואוסר בעבדים ואע"ג דהתם בעירוב בא אלנו הכא נמי כיון שהוא מזכה להם מסתמא מניח העירוב בביתו ואי אינה מקבלת פרס אפילו אין לה בית נמי תזכה להם דאין ידה כיד בעלה וי"ל דהכא כשנותן לה הבעל מעות למזונות וכי האי גוונא לא חשיבא מקבלת פרס אלא אם כן הביאה המאכל והמשתה מתוך ביתו ואוכלת אי נמי הכא במספקת במעשה ידיה ולענין מציאה ולכל דבר הוי ידה כיד בעלה דכסמוכה על שלחנו דמיא ולענין מקבלת פרס לא דמיא ואם תאמר א"כ בנו ובתו הקטנים יזכו לאחרים בעירובם כי האי גוונא על ידי מיגו כשיש להם בית באותה חצר וכן עבדו ושפחתו הכנענים דהא ודאי יש להם זכייה לענין עירוב כיון שאוסרין כשיש להם חצר או בית כדאמר לעיל דאוסר בעבדים ומתיר בנשים ולענין עירובי תחומין דאמרינן בריש כיצד משתתפין (לקמן דף פב:) שהרב מערב על ידם אטו אם ליתיה לרבם נאמר שלא יוכלו לערב סתמא דמלתא תקינו להו רבנן זיכוי לענין עירוב ונראה לר"י דלפי המסקנא דנדרים אתי כר' יהודה בן בבא דמתיר בעבדים ואוסר בנשים לעיל בפרק הדר (עג.) ותרוייהו מקבלי פרס ואשתו צריכה לערב אבל עבד אין צריך לערב:

צריך להגביה מן הקרקע טפח. מכאן אין להוכיח דהגבהה סגי בטפח[ע] דשאני שיתופי מבואות דרבנן תדע דהא לא קאתי הכא לאשמעינן דין הגבהה בכל מקום[פ]: **אם** טעם מלא לוגמיו. פירש ר"ת דהא מלא לוגמיו לאו דווקא מלא לוגמיו אלא ר"ל כדמפרש בפ' בתרא דיומא (דף פ.) כל שאילו מסלקו לצד אחד ונראה כמלא לוגמא וכפ' בתרא דיומא (שם) מוכח דמלא לוגמיו נפיש מרביעית ובערבי פסחים (דף קח:) אמר דבארבע כוסות יש שיעור רביעית וכוס של קידוש אחד מהן ואיך יטעום מלא לוגמא הא אין בו כל כך:

רב

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"א מהלכות עירובין הלכה יז סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שסו סעיף ט:
לו ב מיי' שם הלכה כ וטוש"ע שם סעיף י:
לז ג מיי' שם הלכה יז וטוש"ע שם סעיף ט:
לח ד מיי' פכ"ט מהל' שבת הלכה ז סמג עשין כט טוש"ע א"ח סי' רעא סעיף יג:
לט ה ו מיי' פ"ב מהל' שבת הלכה יד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכח סעיף יח וסי' של סעיף ו:

◆

רב ניסים גאון

ויש בה עוד דברים שלענין דיורין הבאין בשבת. לא צריכא לר' עקיבא דאמר תחומין דאורייתא. כבר פירשנוה למעלה עיקר דברי ר' עקיבא במסכ' סוטה.

◆

רבינו חננאל

מדקתני הוא אסור וחבירו מותר ש"מ דקסבר אין מבטלין וחוזרין ומבטלין. וכן אתה אומר בגוב של תבן שבין שני בתחומי שבת. פשיטא לא צריכא לר' עקיבא דאמר תחומין דאורייתא. מתני' כיצד משתתפין במבוי וכו'. אמר רבה חבית של שיתופי מבוי צריך להגביהה מן הקרקע טפח. והמקדש אם טעם מלא לוגמיו יצא, ואם לאו לא יצא. הני תרי מילי סבי דפומבדיתא אמרוה. שמואל אמר אף עושין מדורה לחיה בשבת, סבור מינה לחיה אין לחולה לא. אמר שמואל הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה אפי' בתקופת תמוז כו'. איזו היא אשירה אמר רב כל שכומרין שומרין אותה

מסורת הש"ס

א) לעיל טו., ב) בד"י אוסרין וכן פי' שם ברש"י ותוס', ג) [לעיל סח:], ד) [לקמן קב. סוטה כז: וש"נ], ה) לעיל עג: נדרים פח: גיטין סד:, ו) פסחים קז., ז) שבת קכט., ח) [בכ"י נוסף: בימות הגשמים], ט) ע"ז מח., י) [ע"ל בברייתא], כ) [צ"ל ומת אחד מהן עי' מהרש"א על תוס' ד"ה ס"מ], ל) בס"א: אומר, מ) צ"ל להם, נ) [דף יז:], ס) [צ"ל במנורה], ע) רש"ל, פ) [לעיל סג:], צ) הא דאמרי' בפ' התקבל שאני שיתופי מבואות דרבנן ול"ת אמה וכו' כצ"ל רש"ל, ק) [קידושין כה:], ר) [וע"ע תוס' ב"ק כט: ד"ה אלא ותוס' כתובות לג. ד"ה דלא וד"ה מימא ותוס' קידושין כו. ד"ה לא נמין].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אסורין וכו' בפ"ק. נ"ב פלוגתא דרב הונא ור' יצחק בדף יז ע"א:

◆

מוסף רש"י

כיצד משתתפין במבוי. להיות כל החצרות מותרין לתוכו ויטלטלו בכולן (גיטין סד:). מניח את החבית. שהיין בתוכה לשיתוף, דסתם שיתוף ביין (שם). ואם לאו לא יצא. והכי הלכתא, והוא שלא טעם אחד מכל המסובין אבל טעם אחד מהם יצאו כולן ידי חובתן ואע"פ שלא טעמתו (רשב"ם פסחים קז.). איזו היא אשירה סתם. אילן שלא הוכרר לנו שהיא אשירה, באיזה סימן נכיר אם היא אשירה אם לאו (ע"ז מח.).